

advies
aan b&w

TILS 529

Sector	: Ruimte	Openbaar: ☒
Afdeling	: Projectontwikkeling	Niet openbaar: ☐
Zaaknummer(s) ingekomen stuk(ken)	:	Kabinet: ☐
Behandelend medewerk(st)er:	Monique Bessems en: Wim Truyen	Tel.: (0495) 575 273
Portefeuillehouder(s)	: A.W.P. Kirkels	Nummer B&W-advies: BW-005201

ONDERWERP

Archeologische werkzaamheden project Kloosterstraat.

ADVIES

Instemmen met het archeologisch vervolgonderzoek en de extra kosten daarvoor onder te brengen binnen het project.

TOELICHTINGRelatie met vorig voorstel:

Niet van toepassing

Algemeen:

Het project Kloosterstraat, voormalige basisschool Aan de Bron, is in 2008 aangemeld voor ontwikkeling. In de exploitatie voor de Kloosterstraat zijn onderzoekskosten opgenomen voor archeologie. Deze zijn bepaald op basis van het toenmalige beleid voor archeologie. Sinds 2010 is er een nieuwe beleidvisie voorhanden en zijn de eisen aangescherpt. Om deze reden is tussentijds het onderzoeksbedrag bijgesteld naar € 25.000,00. Naar nu blijkt zijn de vondsten tijdens het proefsleuvenonderzoek dermate bijzonder dat vervolgonderzoek noodzakelijk is. Daarbij worden de aangetroffen kuilen uit de IJzertijd ondermeer bemonsterd voor palynologisch en macrobotanisch onderzoek. De extra kosten daarvan bedragen naar verwachting ca. € 16.000,00. Ondanks dat er geen garanties kunnen worden geboden over de resultaten (hetgeen bij archeologisch onderzoek op voorhand nimmer kan), adviseert de afdeling OCSW toch het nader onderzoek uit te voeren. Dit in het belang van het aanvullen van kennisleemten in de kennisbank archeologie (provinciaal aandachtsgebied dekazandeiland Weert-Nederweert).

Argumenten:

Zie interne memo van Wim Truyen van 17 september 2012.

Weert, 18 september 2012 De directeur, 		S		B	W	W	W	W
		akkoord						
		bespreken						
Behandeling uiterlijk in college van 9 oktober 2012								

Beslissing d.d.: 9 okt. 2012

Nummer: 11

Akkoord met advies.

De secretaris,

Kanttelingen:

De extra kosten kunnen niet worden gedekt uit de grondexploitatie Kloosterstraat. Het project heeft op dit moment een negatieve eindwaarde van € 47.000,-. Het besluit om deze kosten ten laste van het project te brengen vraagt om extra middelen.

JURIDISCHE GEVOLGEN (o.a. FATALE TERMIJNEN/HANDHAVING)

Niet van toepassing

FINANCIËLE EN PERSONELE GEVOLGEN

Het tekort op de eindwaarde van het project bedraagt € 47.000,00. Naar verwachting loopt dit tekort als gevolg van de extra onderzoeken op naar € 63.000,00. Het verhogen van de tekortvoorziening Kloosterstraat vraagt om extra middelen die bij de najaarsnota worden meegenomen. Dit betekent dat de Algemene Reserve van het Grondbedrijf wordt aangesproken.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Voor wie is dit advies van belang?:

- ❖ Raadsleden
- ❖ Interne organisatie

Nadere specificatie: Afdeling Financiën
Afdeling OCSW

Geadviseerd wordt de volgende communicatie-instrumenten te gebruiken:

- ❖ TILS-lijst
- ❖ Overig

Geadviseerd wordt de volgende participatie-instrumenten te gebruiken:

- ❖ Niet van toepassing

OVERLEG GEVOERD MET

Intern:
Afdeling OCSW

Extern:
>

BIJLAGEN

Openbaar:
Niet van toepassing

Niet-openbaar:
Niet van toepassing

memo

 samenleving
 en burgers

Aan: Monique Bessems

Informatie: 0495 575467

Cc:

Van: Wim Truyen

Afd: 3 OSCAR

Onderwerp: Onderbouwing archeologisch
vervolgonderzoek Kloosterstraat/Charitasstraat

Datum: 17 september 2012

Beste Monique,

Zoals besproken in het overleg met de wethouders Kirkels en Coolen op 27 augustus j.l. hierbij een onderbouwing voor het archeologisch vervolgonderzoek op het perceel op de hoek Kloosterstraat/Charitasstraat.

Vooronderzoek

In het archeologisch vooronderzoek welk bestond uit een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven¹ is het gebied met vijf proefsleuven onderzocht. In de werkputten 1 t/m 3 op het Noord-Oostelijk deel van het plangebied bleek de ondergrond grotendeels verstoord te zijn door recente graafwerkzaamheden. Deze verstoringen tot diep in de archeologische laag hebben geleid tot een vernietiging van de (eventueel aanwezige) archeologische resten. Alleen in de uiterste oostelijk hoek van de werkputten 2 en 3 bleek nog een plaggendek aanwezig te zijn, in een strook met een breedte van circa 2 tot 4 meter. Onder dat plaggendek zijn geen archeologische resten aangetroffen.

In de westelijke werkputten 4 en 5 bleek nog een plaggendek met een dikte tussen 30 en 50 centimeter aanwezig te zijn. In de noordelijke helft van de beide sleuven zijn onder dat plaggendek zes sporen aangetroffen. Een van deze sporen² is een groot spoor, dat in werkelijkheid mogelijk bestaat uit meerdere aaneengesloten kuilen. De diepte daarvan vanaf het archeologisch vlak bedraagt 45 tot 55 centimeter. In het vlak en in de coupes is te zien dat het spoor tenminste twee vullingslagen heeft. Het vondstmateriaal bestaat uit fragmenten van handgevormd aardewerk uit o.a. de vroege IJzertijd.

Een ander groot spoor³ is een kuil met een grootste doorsnede van 2,7 meter en een diepte van 55 cm vanaf het archeologisch vlak. De vulling hiervan bestaat uit tenminste drie lagen. Eén van de lagen is zeer houtskoolrijk en bevat verbrand handgevormd aardewerk uit de IJzertijd. De sporen in de werkputten 4 en 5 kunnen samen één geheel (een z.g.n. depressie) gevormd hebben. Dit moet duidelijk worden als in het vervolgonderzoek een groter deel hiervan wordt vrijgelegd.

Een derde kuil⁴ heeft een grootste doorsnede van ca. 1,9 meter en een diepte van 50 centimeter.

Aanbeveling vervolgonderzoek

Op basis van de resultaten van het inventariserend vooronderzoek is in het evaluatierapport een aanbeveling voor vervolgonderzoek opgenomen. Het plangebied kan in drie zones verdeeld worden:

1. De zone waar de proefsleuven 1 t/m 3 zijn aangelegd is grotendeels verstoord. Dit betekent dat de archeologische sporen vernietigd zijn. Vervolgonderzoek wordt daarom hier niet aanbevolen.

¹ Het onderzoeksburo BAAC heeft van 25 juni tot en met 27 juni 2012 dit onderzoek uitgevoerd.

² Spoor 3 in werkput 4

³ Spoor 2 in werkput 5

⁴ Spoor 6

2. In de zone ter plaatse van de proefsleuven 4 en 5 zijn sporen uit de ijzertijd en mogelijk uit de latere perioden t/m middeleeuwen aangetroffen. Omdat de sporen uit de ijzertijd geconcentreerd aan de noordzijde zijn aangetroffen, wordt aanbevolen om dit deel op te graven. Het gaat om een zone ten noorden van de proefsleuven van ca. 29 x 22 meter. Waarschijnlijk gaat hier om een depressie met daaromheen (afval)kuilen, of een min of meer aaneengesloten cluster van kuilen.
De hoeveelheid sporen uit de middeleeuwen in deze proefsleuven is beperkt. Het deel waarin deze sporen zich bevinden zal niet opgegraven worden.
3. Zone 3 is niet gewaardeerd, hier kan geen uitspraak over de af- of aanwezigheid van archeologische resten worden gedaan.

Advies extern adviseur, ArchAeO

De aangetroffen archeologische resten in zone 2 zijn bijzonder. Het advies is om deze resten op te graven omdat:

1. het een aanvulling vormt op de archeologische informatie die we krijgen uit het centraal-noordelijk deel van het Eiland van Weert (Kampershoek e.o.);
2. gezien de omstandigheden in de landschappelijke depressie (nat) kunnen de resten ons iets vertellen over de klimatologische omstandigheden en de leefomgeving uit de ijzertijd. De kuilen, zoals blijkt uit selectieve coupes, bevatten het nodige aardewerk uit met name de vroege ijzertijd. Zij kennen een gelaagde opbouw van afwisselend humeuze en zandige laagjes, kenmerkend voor relatief natte omstandigheden. Dergelijke kuilen lenen zich goed voor ecologisch onderzoek (pollen en wellicht ook zaden/vruchten) door de relatief natte conserveringsomstandigheden. Omdat we op het dekzandeiland Weert-Nederweert⁵ nauwelijks informatie hebben over de Vroege- en Midden-IJzertijd en vooral weinig weten van het natuurlijk milieu⁶ leent dit kuilencomplex zich goed voor een dergelijk onderzoek. Dit is dan ook de voorgestelde onderzoekslijn voor het vervolgonderzoek.

Overweging

Zoals omschreven in de nota archeologiebeleid⁷ is het *Eiland van Weert* in 2008 aangewezen als een provinciaal archeologisch aandachtsgebied. Het gaat om een van de meest interessante archeologische gebieden van Zuid-Nederland, dat inmiddels van nationaal belang is. Dit zowel vanwege de aard, datering als dichtheid van de archeologische resten én vanwege het aantal archeologische onderzoeken dat hier vanaf de jaren 1960 heeft plaatsgevonden.

Om het toekomstige archeologisch onderzoek ook werkelijk kenniswinst te laten opleveren is een wetenschappelijk kader opgesteld⁸. Dit kader beschrijft de stand van zaken betreffende het archeologisch onderzoek en de sterke kanten waarmee het onderzoek in de komende jaren toonaangevend kan blijven. Het tot nog toe onderzochte deel van het *Eiland van Weert* valt in grote lijnen samen met het centraal-noordelijk gebied van de (voormalige) uitgestrekte akkercomplexen rond Weert en Nederweert. Nog tot het begin van de 20ste eeuw bestond het omringende landschap uit uitgestrekte heides en moerasgronden (de z.g.n. pelen). Het onderzoek op het centraal-noordelijk deel van het eiland is gericht op opgraven (althans indien beschermen geen optie is) van grafvelden en nederzettingen uit de Late IJzertijd/Romeinse tijd en nederzettingen uit de Vroege en Volle

⁵ Hier lijken vooral de iets slechtere conserveringsomstandigheden een rol te spelen. De sporen van prehistorische huizen in Zuid-Nederland zijn zelfs onder dikke plaggendecken betrekkelijk ondiep. Onder de dunne akkerlagen van het eiland (soms slechts 20-30 cm dik), kunnen deze sporen dus net verdwenen zijn.

⁶ Zoals informatie over klimatologische omstandigheden in die periode: is het eerder droog dan nat geweest in de Vroege-/Midden-IJzertijd.

⁷ Kortlang, F.P., 2010 Nota archeologiebeleid gemeenten Weert en Nederweert, ArchAeO rapportnr 0915

⁸ Hiddink, H. 2009 Wetenschappelijk kader van het provinciaal aandachtsgebied micro-regio *Eiland van Weert*

Middeleeuwen. In dat gebied zijn zeldzame vindplaatstypen de perioden vóór of ná de hierboven genoemde perioden. De kans ze daar aan te treffen blijkt bovendien gering te zijn.

In het onderzoek aan de randzone van de centrale-noordelijk deel is het wél mogelijk dat resten uit deze ontbrekende perioden kunnen worden aangetroffen. In de Late Bronstijd/Vroege IJzertijd (de z.g.n. "urnenveldentijd") kent het Zuidnederlandse dekzandgebied een relatief hoge bewoningsdichtheid. De akkerbouw vond plaats in uitgestrekte complexen met een omvang van tientallen hectares (de z.g.n. *Celtic fields*). Echter van de talloze kleine percelen binnen een akkercomplex werd slechts een klein deel tegelijk gebruikt. Na verloop van tijd – waarschijnlijk minder dan één generatie – verhuisde men naar een andere zone en konden de akkers regenereren (de z.g.n. "zwervende erven"). In de (opslag)kuilen uit deze periode kan bij het buiten gebruik stellen ervan, veel aardewerk zijn gedeponneerd. Dergelijke deposities worden algemeen gezien als de neerslag van rituelen bij het verlaten van erven. Het gevonden aardewerk in dergelijke kuilen dateert in mindere mate in de Late Bronstijd en Midden-IJzertijd en hoort vooral thuis in de Vroege IJzertijd⁹.

Voorstel voor vervolgonderzoek

Het voorstel is om een representatief deel van de depressie (ca. 29 x 22 m) vlakdekkend op te graven en de kuilen die hierin worden aangetroffen te onderzoeken en te documenteren.

Voorts de representatieve en bruikbare kuilen te bemonsteren voor palynologisch en macrobotanisch onderzoek. Dit aanvullend onderzoek gebeurt in de vorm van een doorstart vanuit het proefsleuvenonderzoek.

In het programma van eisen voor het inventariserend onderzoek door middel van proefsleuven is hierin voorzien. Voor deze vorm van vervolgonderzoek zijn enkele aanvullende vereisten op te nemen:

- bij het vervolgonderzoek is een senior-archeoloog aanwezig met bovenmatige periodekennis en opgravingservaring IJzertijd;
- er dient een zinvol bemonsteringsprogramma te worden opgezet (tijdens het veldwerk): zaden en houtskoolmonsters, pollenbakken, fotografie, tekeningen etc. Hierbij dient ook een fysisch geograaf/bodemkundige betrokken te zijn;
- naast de kuilprofielen dient ook een breder profiel van de depressie tot aan maaiveld gedocumenteerd te worden (bij voorkeur gecombineerd met kuilprofielen);
- alle sporen in de werkput worden volledig onderzocht;
- er wordt een ervaren kraanmachinist ingezet (n.b. de kraanmachinist in de eerste fase, een sloopmachinist, voldeed geenszins).

⁹ Uit onderzoek blijkt dat dit een algemeen patroon is in Zuid-Nederland.

